

Posudek školitele
na diplomovou práci
Darji Kňavové
Die Golem-Figur bei den deutschen und tschechischen Autoren
Praha: FF UK, 2013, 87 s.

Golem patří neodmyslitelně k mýtům odedávna spojovaných se židovskou Prahou, a proto není divu, že recepce tohoto mýtu je v pražské literatuře bez rozdílu jazyka značná. Diplomandka si dala za úkol popsat, zdokumentovat a interpretovat vybrané texty autorů českého i německého jazyka. Snažila se vysvětlit, zda se liší pojetí mýtu o Golemovi u židovských či nežidovských autorů. Především, že se práce zhostila s elánem a nadšením, které brzdil značný odstup od systematického studia, neboť měla delší dobu přerušené studium a formulační schopnosti v německém jazyce narážely v prvním stádiu diplomové práce na veliké překážky.

To se odráží především v prvních dvou kapitolách, které jsou víceméně výčtové a i tak působí. Diplomandka se pochopitelně snažila vytvořit pro analýzu figury Golema co nejširší zázemí, proto povrchně popsal všechny fenomény, které s literaturou tohoto typu souvisejí. Zde nutno podotknout, že méně by bylo více za předpokladu, že o českých a německých autorech bude vytvořena souvislá shrnující kapitola, která by ovšem vyžadovala syntezu celé problematiky, na kterou diplomandka neměla dostatek času. Vhodná je kapitola o Rudolfově době, neboť ta se vztahuje přímo k pražskému Golemovi a je velmi dobře zdokumentována českými historiky, z nichž diplomandka vycházela (Kratochvíl, Janáček).

Hlavním přínosem předložené diplomové práce je analytická kapitola o Golemovi. Je logicky strukturovaná, postava Golema je představena ve svém dějinném vývoji od starověkých civilizací, k nimž židovská civilizace dnes jako jediná ještě patří, a je podána na základě nejnovějších syntetických prací o této problematice, které vyšly v češtině: Golem. Historická studie (1996) od českého hermetika Oldřicha Eliáše a překlad (2007) práce Moše Idela Golem, židovské, magické a mystické tradice o umělém člověku. Pražský Golem je správně představen v dichotomii podnětů jeho stvoření: buď jako ochránce židovské minority před křesťanskou majoritou, nebo jako kouzelný služebník bez sociálně komunitních vazeb (38). V následující kapitole o fantastické literatuře by bylo na místě více samostatně představit problematiku fantastiky než dlouhým (i když vyčerpávajícím) citátem ze sekundární literatury.

Příjemným překvapením je strukturovaná analýza jednotlivých textů. Diplomandka si stanovila sedm kritérií (44), podle nichž všechny analyzované texty, případně mediální výtvořiny (film, muzikály), porovnává. Zde cituji (s úpravami):

„Zum einen wird (...) analysiert, ob das eigentliche Ritual oder auch der Ort der Schaffung präzise beschrieben wird. Zum anderen verwendet Rabbi Löw zum Beleben des Golems einen Schem. (...) Der Körperteil, in den der Schem eingelegt wird, (ist) von großer Wichtigkeit. Als drittes Merkmal ist (...) das Aussehen des Golems (der Analyse zu unterziehen). Vierter Aspekt: welche Aufgaben verrichtet der Golem. Als fünftes Merkmal fällt auf, dass die Sprachfähigkeit des Golems eine wichtige Rolle spielt. Vorletzter Aspekt: wo das Leben des Golems beendet werden muss. Als siebtes und letztes Merkmal wird erläutert, wohin der Golem nach seinem Tod versteckt und hingelegt wird.“

Podle těchto kritérií diplomandka důsledně analyzuje vybrané texty, které rozděluje podle žánrů a chronologicky na 1) pověsti – Leopold Wiesel: Der Golem (1847); Alois Jirásek: Ze židovského města (Staré pověsti české, 1894); Popelka Biliánová: Poslední služba (Z tajů pověstí pražských, 1904), Oskar Wiener: Böhmisches Sagen (1919), Chajim Bloch: Der

Prager Golem, von seiner „Geburt“ zu seinem „Tod“ (německý překlad hebrejského originálu 1919); E3duard Petiška: Golem a jiné židovské pověsti a pohádky ze staré Prahy (1968) – 2) romány a novely – Rudolf Lothar: Der Golem. Phantasien und Historien. (1900); Gustav Meyrink: Der Golem (1915); Leo Perutz: Nachts unter der steinernen Brücke (1953) – 3) reportáže – Egon Erwin Kisch: Dem Golem auf der Spur (knižně 1925) – 4) dramata – Arthur Holitscher: Der Golem (1908); Jiří Voskovec a Jan Werich: Golem (1931); Paul Leppin: Der Enkel des Golem (uvedeno 1934) – 5) filmy – Der Golem, wie er in die Welt kam (1920, režie Paul Wegener); Císařův pekař a Pekařův císař (1951, 1955, režie Martin Frič). Ve všech pěti oddílech postupuje podle zvoleného schématu. Snad by nebylo nutné obsah a děj převyprávět tak důsledně a spíše se věnovat interpretaci podle zvoleného modelu, která není chybná, ale je příliš krátká, a leckdy spíše naznačuje, než dokládá a porovnává.

Jazyková stránka diplomové práce: Před úvodní obrovské potíže s německým jazykem je práce nakonec napsána slušnou němčinou, někdy stylisticky neobratnou, zásadní gramatické Stylisticky velmi vyrovnaná práce je napsána bezchybnou němčinou, již po gramatické neobsahuje.

Hodnocení: Diplomová práce Darji Kňavové je podle mého názoru prací pilně zkomponovanou s přínosem v sedmi kritériích hodnocení postavy Golema, kterých se snažila držet. Žádoucí by byla větší samostatnost v interpretaci výsledků vlastní analýzy. Práce vychází z velmi slušné sekundární literatury k tématu, jako školitel potvrzují velký zájem o téma i časté konzultace. Přes určité povrchnosti ve zpracování práci přesto hodnotím jako přínos k česko-německým literárním vztahům.

Závěr: Diplomová práce Darji Kňavové splňuje požadavky na diplomovou práci kladené, a proto ji **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji hodnocení **velmi dobře (2)** až **dobře (3)** podle průběhu obhajoby.

V Praze 15.09.2013

Prof. PhDr. Milan Tvrđík, CSc.